

Projekt: Czytanie ma moc!

Warsztaty przygody

Scenariusz dla nauczyciela

1. Baza edukacyjna: książka A. Szczepański, *Herosi*/Wydawnictwo Znak. Emotikon/.
2. Odbiorcy: uczniowie klasy III szkoły podstawowej.
3. Cele ogólne:
  - Rozbudzenie w uczniach pasji czytelniczej.
  - Rozwijanie świadomego odbiorcy literatury i kultury.
  - Rozwijanie wyobraźni.
  - Wzmacnianie motywacji w osiągnięciu życiowych celów.
4. Cele szczegółowe:
  - Uczeń **pracuje** z instrukcją obrazkową.
  - Uczeń **formułuje** swoje cele.
  - Uczeń **rozpoznaje** w tekście ważne informacje.
  - Uczeń **opowiada** anegdoty.
  - Uczeń **pracuje** w grupie.
5. Metody i formy pracy:
  - Praca z książką.
  - Praca z instrukcją.
  - Pogadanka.
  - Elementy dyskusji.
  - Elementy dramy.
6. Pomoce dydaktyczne:
  - Filmik z autorem książki.
  - Karta pracy z kręgami.
  - Fragment książki *Herosi*, rozdział: *Władysław Komar*, str. 67.
  - Egzemplarz książki *Herosi*.
  - Kolorowe kartki do origami.

7. Przebieg:

Lekcja I. Temat – Droga do celu /2 jednostki lekcyjne – 90 min./

Wprowadzenie

We wstępnej części warsztatów witamy uczniów i zapowiadamy kolejne spotkanie czytelnicze z serii: *Czytanie ma moc*. Nawiązujemy do tematyki warsztatów, czyli do roli przygód w naszym życiu. Pytamy uczniów, co zapamiętali z ostatnich zajęć oraz z jakim nastawieniem rozpoczynają dzisiejsze spotkanie. Po czym sygnalizujemy, że temat dzisiejszych warsztatów będzie związany z książką A. Szczepańskiego, *Herosi*. Wprowadzamy następująco:

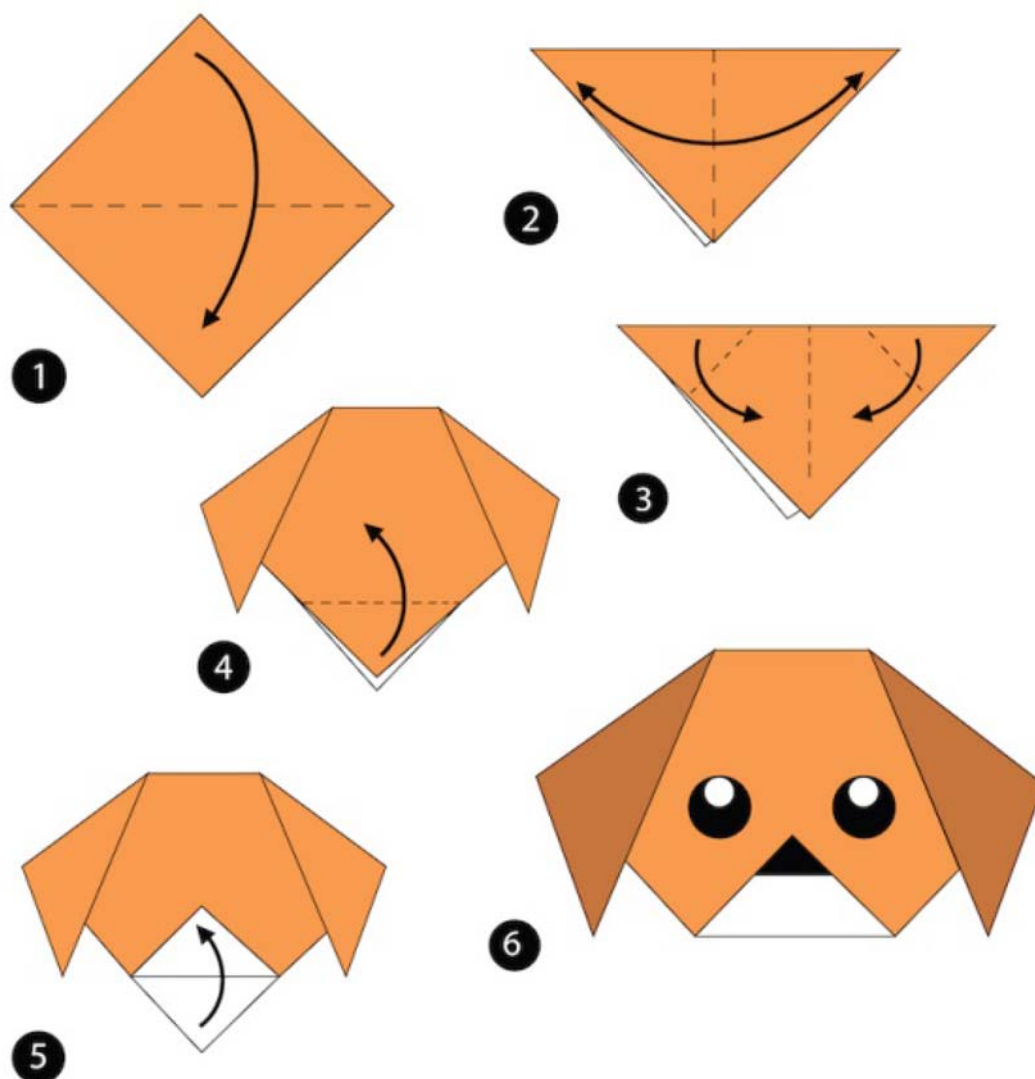
- Dzień dobry, witam Was wszystkich bardzo serdecznie. Jaki macie nastrój? Czy jesteście zmotywowani do pracy? Dziś przeżyjemy wspólnie kolejną przygodę. A naszym przewodnikiem będzie bardzo wyjątkowa osoba. Wracamy bowiem do książki Adama Szczepańskiego *Herosi*. Czy pamiętacie tę pozycję książkową z pierwszego semestru? Poznaliśmy historie wspaniałych bohaterów – polskich olimpijczyków. Temat wydaje mi się szczególnie aktualny, zwłaszcza, że już za dwa miesiące ma odbyć się kolejne wielkie święto sportu – olimpiada w Tokio. Dla zawodowych sportowców to najważniejsze wydarzenie w ich karierze. Podporządkowują tym zawodom wszystko. To ich cel, marzenie. Właśnie o celu i drodze do niego dziś trochę porozmawiamy. A zatem zaczynamy.

Kolejne kroki

W ramach ćwiczenia wprowadzającego proponujemy dzieciom złożenie pieska z origami według instrukcji obrazkowej, np. tej zamieszczonej w scenariuszu. Następnie rozmawiamy o tym, jak to się stało, że złożyliśmy zabawkę. Ćwiczenie inicjujemy w następujący sposób:

- Kochani, a oto zadanie otwierające warsztaty. Naszym wspólnym zadaniem będzie złożenie z tej oto kartki papieru – takiego pieska. Kolejne kroki zawarte są w obrazkowej instrukcji, którą Wam przedstawię. Gotowi na wyzwanie? Zaczynamy. /Uczniowie składają zabawkę/.

– Doskonale, widzę, że wszystkim się udało, choć niektórzy z Was na początku byli sceptyczni, a w trakcie przeżywali kryzys. Nasz piesek powstał po wykonaniu 6 złożeń. Jak to się stało? Co Wam pomogło w trakcie pracy nad zrealizowaniem tego celu? Precyzyjne wykonanie kolejnych kroków, które Wam prezentowałam. Coś, co na początku wydawało się skomplikowane, a może nawet nierealne, zostało rozłożone na mniejsze działania. Kiedy na początku drogi myślimy o efekcie ostatecznym, może nas to przerażać i zniechęcać. Dlatego warto skupić się na prostszych działaniach, bo to one prowadzą nas do celu.

Zdania niedokończone

Cel nas motywuje. Jednak jego wyznaczenie nie jest taką prostą sprawą. Dlatego proponujemy dzieciom zabawę w zdania niedokończone i prosimy, aby dokończyły je w zeszyte. Możemy rozpocząć w ten sposób:

- W poprzednim ćwiczeniu przekonaliśmy się o tym, że cel już na samym początku drogi jest bardzo ważny. Wiedząc, co chcemy osiągnąć, łatwiej pokonujemy kolejne etapy. Cel nas motywuje, dodaje nam odwagi, napa- wa nadzieją i radością. Ale nie może być zbyt odległy, nie możemy czuć, że jest całkowicie poza naszym zasięgiem, bo wtedy nie odważymy się na działanie. Zatem wyznaczenie sobie odpowiedniego celu /nie za łatwy, nie za trudny/ jest kluczowe. Dobrze jest wiedzieć, co lubimy, co potrafi- my, co nam sprawia przyjemność, czemu chcemy poświęcić swój czas. To ważne informacje, dlatego warto je rozważyć przy formułowaniu swoich celów. Mam dla Was kilka zdań, które potrzebują dokończenia. To właś- nie zadanie dla Was. Zapiszcie je w zeszytach, kończąc według tego, co myślicie i czujecie. /Uczniowie pracują ze zdaniem niedokończonymi/.

Marzę o...

Czekam na ...

Chciałabym/chciałbym w przyszłości ...

Ważne jest dla mnie, aby...

Teraz rozdajemy uczniom kartę, na której znajduje się tarcza strzelnicza z trzema okręgami. Rozmawiamy z uczniami o tym, czym jest cel, jakie cele mogą mieć ludzie i czym one się od siebie różnią. Następnie uczniowie wpisują do wewnętrznego krę- gu swój najbardziej upragniony cel, do średniego mniej istotny, ale również ważny, a do zewnętrznego kręgu wpisują trzeci cel najmniej pożądanym z tych trzech. Cele mogą dotyczyć bardzo różnych aspektów i dziedzin życia. Ćwiczenie kończymy roz- mową, w której uczniowie mogą się dzielić tym, co zaznaczyli na karcie. Podkreśla- my, że ten, kto wyznaczył sobie cel, osiągnął już połowę sukcesu. Pracę przy tym ćwiczeniu inaugurujemy tak:

- Pozostańmy jeszcze przez chwilę przy celu. Wierzę, że to, co napisaliście w swoich zeszytach, ułatwi Wam za moment jego sformułowanie. Jak sądzicie, czym właściwie jest cel? Tym, czego pragniemy, o czym ma- rzymy, do czego dążymy, do czego zmierza nasze życie. Czy wszystkie cele są podobne? Niektóre są łatwe w realizacji i ich osiągnięcie przy- chodzi nam dość szybko. Na przykład moim celem jest przeprowadze- nie tych warsztatów i już za kilkadziesiąt minut go osiągnę, ponieważ pracujecie znakomicie. Inne cele wymagają czasu, wysiłku i skompliko- wanych działań. Na przykład: chciałabym zwiedzić wszystkie najważ- niejsze muzea świata, ale nie mam pewności, że mi się to uda. Cele mogą być związane z naszymi pasjami, naszymi marzeniami, wykształceniem, pracą albo z potrzebami naszego serca. Moja babcia zawsze mówiła, że chce pozostać dobrym człowiekiem. Pamiętajcie, cele powinniśmy sobie wyznaczać sami. I teraz właśnie spróbujemy to zrobić. Mam tutaj kartę z trzema okręgami – jak na tarczy do lotek. Najbardziej wewnętrzny i za- razem najmniejszy jest czerwony, środkowy ma kolor żółty, a zewnętr- ny jest zielony. W czerwonym kręgu wpiszcie, proszę, Wasz najbardziej upragniony cel. W żółtym ten, na którym mniej Wam zależy. A w zie- lonym ten najmniej upragniony. Dlaczego aż trzy? Rzadko jest tak, że

realizujemy w swoim życiu jeden cel. Szkoda czasu. Zapraszam Was do pracy i służę wsparciem. A potem chciałabym, abyście się podzielili tym, co napisaliście. /Uczniowie wypełniają karty i dzielą się swoimi przemyśleniami/.

Władek i jego sprawy

Teraz czytamy uczniom historię Władysława Komara. Następnie analizujemy z dziećmi informacje z tekstu. Wyjaśniamy uczniom, że przyglądając się, jak inni realizują swoje cele, możemy się bardzo dużo nauczyć. Pracę z tekstem rozpoczynamy w ten sposób:

- Kiedy patrzymy na przykład innych osób, wyciągamy wnioski. Widzimy, jakie inni popełniają błędy i wtedy sami ich unikamy. Możemy także przejmować dobre, skuteczne strategie działania. Obserwacja i rozumienie zachowań innych osób są bardzo pomocne. Dlatego chcę Wam przedstawić Władka Komara, jednego z naszych olimpijczyków. Jego droga do osiągnięcia celu była wyjątkowo trudna. Lubię, kiedy rozmawiamy o postaciach, które nie są idealne. Ponieważ nikt z nas nie jest idealny. Musimy zaakceptować fakt, że nie zawsze i nie wszystko nam się uda. Władek długo szukał odpowiedzi na pytanie, dlaczego mu się nie udaje, ale w końcu ją znalazł.

Kiedy będziecie słuchać jego historii, śledźcie uważnie tekst. I poszukajcie odpowiedzi na cztery pytania, które zapiszę dla Was na tablicy:

- **Jaki cel wyznaczył sobie Władek?** /Mistrzostwo olimpijskie/
- **Jakie kroki podjął, aby ten cel zrealizować?** /Trenował różne dyscypliny, wybrał tę, w której był najlepszy, ponosił porażki, ale wyciągał z nich wnioski, pracował nad swoim charakterem, wybrał najlepszą dla siebie drogę treningu, w kluczowym momencie dał z siebie wszystko/.
- **Jakie przeszkody spotkał na swojej drodze?** /wybuchowy charakter, był rozproszony, zbyt wiele rzeczy go interesowało, nie mógł się skupić na treningu, nie wiedział do końca, co chce robić/.
- **Kto mu pomógł w pracy nad osiągnięciem celu?** /trenerzy, opiekunowie, również jego przeciwnicy/.

/Czytamy uczniom rozdział o Władysławie Komarze, a następnie omawiamy tekst w oparciu o powyższe pytania/.

Pomocna DŁOŃ

W tym zadaniu proponujemy uczniom udział w scenkach w parach. Ich zadaniem będzie wybrać jeden z trzech wariantów, wczuć się w sytuację i w role wybranych osób oraz przeprowadzić krótką rozmowę na dany temat. Zadanie poprzedzamy

prośbą o wskazanie w tekście fragmentu dotyczącego pomocnej dłoni, wyciągniętej do Władka. Oto przykład wprowadzenia:

- Wszystkie sprawy, które omówiliśmy wcześniej są bardzo ważne. Osiągnięcie celu jest wspaniałą przygodą i wiąże się z wieloma przyjemnościami, ale i kryzysami. Tak było u Władka. Chciałabym zwrócić Waszą uwagę szczególnie na tych wszystkich, którzy w sytuacji kryzysu wyciągają do nas pomocną dłoń. Spójrzcie do tekstu i przytoczcie fragment, który informuje nas o tym, kto pomógł Władkowi. /Uczniowie pracują z tekstem/.

Każdy z nas może kiedyś znaleźć się w takiej sytuacji, gdy inni będą potrzebować naszej pomocy, wsparcia, opieki i rady. Dlatego proponuję trochę dramy. Waszym zadaniem będzie dobranie się w pary i odegranie scenek. Jedna osoba będzie Władkiem Komarem, a druga trenerem, który pomaga mu wybrać właściwą dla siebie dyscyplinę, lub kolegą, który pociesza bohatera po klęsce w Tokio, lub dziennikarzem, gratulującym Władkowi złotego medalu po olimpiadzie w Monachium. Każda z tych sytuacji jest inna. W każdej nasz bohater przeżywa inne emocje. Uruchomcie empatię, czyli zdolność do współodczuwania. Pomyślcie, jakie słowa i zachowania Wam pomogłyby w takiej chwili. Popracujcie w parach. /Uczniowie odgrywają wybrane scenki, kilka z nich można zaprezentować na forum klasy/.

Wariant 1 – Trener rozmawia z Władkiem o tym, jaką dyscyplinę ostatecznie powinien wybrać.

Wariant 2 – Jeden z kolegów z drużyny pociesza Władka po porażce na olimpiadzie w Tokio.

Wariant 3 – Dziennikarz sportowy gratuluje Władkowi złotego medalu po konkursie w Monachium.

Zadanie domowe – kolekcjonerzy anegdot

Wprowadzeniem do tego ćwiczenia będzie film z autorem, czyli Adamem Szczepańskim, który opowiada, jak pisał książkę i w jaki sposób zbierał anegdoty o sportowcach. Wprowadzamy pojęcie anegdoty i prosimy, aby dzieci w ramach zadania zebrały jakieś ciekawe historie dotyczące swoich kolegów i koleżanek lub członków rodziny uprawiających sport. Oto przykład komentarza wprowadzającego:

- Muszę powiedzieć, że znakomicie poradziliście sobie z wyciąganiem pomocnej dłoni. To naprawdę szalenie ważne. Kiedy jesteśmy skoncentrowani na realizowaniu własnego celu, czasem nie dostrzegamy tego, że inni nas potrzebują i liczą na nas. Na koniec zadanie domowe. Chcę Was troszkę „rozgrzać” przed zbliżającą się olimpiadą w Tokio. A tak przy okazji, czy wiecie, gdzie leży Tokio?

Autor książki Adam Szczepański opowie Wam za chwilę, w jaki sposób przygotowywał się do jej napisania. Ważną częścią jego pracy było zbieranie rozmaitych anegdot o olimpijczykach. Czy wiecie, czym jest anegdota? To krótka historyjka, która może

być zabawna, pouczająca, ciekawa. Waszym zadaniem będzie zebranie kilku sportowych anegdot. Popytajcie kolegów, rodziców, znajomych. A może sami uprawiacie sport? Zabawcie się w kolekcjonerów anegdot. A teraz posłuchajmy wspólnie autora. /Na koniec warsztatów odtwarzamy film/.

Lekcja II – Temat: Kroki do celu. /Jedna jednostka lekcyjna – 45 min./.

Wprowadzenie – ruletka anegdot

Jak zawsze na początku nawiązujemy do poprzedniej lekcji i pytamy o doświadczenia z pracy nad zadaniem. Następnie wprowadzamy ruletkę anegdot. Siadamy z dziećmi w kręgu, dzieci rzucają do siebie piłeczkę, ten, kto ją złapie, opowiada. Oto propozycja wstępu:

- Witajcie, Kochani. Zapraszam Was do drugiej części warsztatów przygody w ramach akcji: *Czytanie ma moc*. Ostatnio pracowaliśmy z książką *Herosi* i troszkę rozmawialiśmy o sporcie, a troszkę o życiu. Właściwie nie wiadomo, czy bardziej o sporcie, czy bardziej o życiu. Bo mają ze sobą wiele wspólnego. Łączy je nie tylko konieczność wyznaczenia celu, ale także podejmowanie działań, praca, wysiłek, kryzys i pomocna dłoń, której każdy z nas potrzebuje. Ale teraz na chwilę poświęcimy naszą uwagę anegdocie. Przypominam, że jest to krótka historyjka, która może mieć rozmaite walory: rozrywkowy, pouczający, humorystyczny. Ważne, aby była opowiedziana z pasją i zaangażowaniem. Wiem, że przygotowaliście się do lekcji i zgromadziliście garść anegdot. Usiądźmy w kręgu i zagrajmy w *ruletkę anegdot*. Ten, kto ma piłeczkę, ten opowiada. Sama jestem ciekawa, czy Wasze historie będą bardziej o sporcie, czy bardziej o życiu. /Uczniowie opowiadają anegdoty/.

Kroki do celu

Kończąc serię anegdot, jeszcze raz podnosimy kwestię sportu jako dziedziny, która uczy nas pracy nad realizacją celu. Dzielimy klasę na 4-osobowe grupy. Wracamy do kart z kręgami i prosimy uczniów, aby każdy wybrał sobie jeden cel – ten, który najbardziej chciałby zrealizować. Następnie prosimy, aby porozmawiali w grupach o tym, jakie działania muszą podjąć, aby osiągnąć swoje cele. Działania zapisują w zeszytach według zamieszczonego w instrukcji schematu. W innym wariantcie /przy mniej licznej klasie/ możemy przykleić poniższe hasła na podłodze. Wówczas uczniowie wypowiadają na głos kolejne działania, przechodząc do następnych haseł. Wprowadzamy ćwiczenie tak:

- Ależ potraficie opowiadać. Jestem zachwycona. W najbardziej banalnych sytuacjach potrafiliście znaleźć coś interesującego. Brawo. A teraz ostatnie zadanie. Wcale niełatwe. Podzielę Was na grupy czteroosobowe. Pamiętajcie kartę z tarczą, do której wpisywaliście swoje cele? Proszę, aby każdy wybrał sobie jeden. Przedstawcie grupie swój cel i poproście o pomoc w rozpisaniu go na konkretne działania. Pamiętajcie, jak składaliśmy origami? Krok po kroku. Kiedy grupa pomoże Wam wymyślić, co musicie zrobić, jakie działania podjąć, aby zrealizować cel, wpiszcie je, proszę, do zeszytu, według schematu, który zapisałam na tablicy. Oczywiście, jestem tu i w każdej chwili mogę wyciągnąć do Was pomocną dłoń. Nie bójcie się o nią prosić. Zaczynamy.

Start	Krok 1	Krok 2	Krok 3	cel
-------	--------	--------	--------	-----

/Uczniowie pracują w grupach, a my moderujemy pracę z ćwiczeniem/.

Zakończenie

Podsumowujemy i kończymy własną historią zrealizowania jakiegoś celu. Takie są dla uczniów najciekawsze, np. w ten sposób:

- Czuję, że w czasie tych warsztatów przeżyliśmy wszyscy jakąś niezwykłą przygodę. Mam nadzieję, że każdy z Was jest bliżej, choćby o krok, od zrealizowania swojego upragnionego celu. Na koniec chciałam Wam opowiedzieć pewną anegdotę. Była sobie całkiem spora dziewczynka, była już prawie pełnoletnia, chodziła do liceum. W tej szkole uczniowie ostatniej maturalnej klasy chodzili obowiązkowo na zajęcia z pływania. Ale ta dziewczynka, jako jedyna, nie potrafiła pływać. Bardzo się tego wstydziła. Przed każdymi zajęciami strasznie się denerwowała, tak bardzo, że nawet nie mogła spać w nocy. Nikt na nią nie krzyczał, ale fakt, że wszyscy potrafią pływać, a ona jedna nie, bardzo ją stresował. Najpierw chciała zrezygnować i poprosić o zwolnienie, ale potem zwierzyła się swojej nauczycielce w-f, że chciałaby coś z tym zrobić. Pani nauczycielka zaproponowała, że jej pomoże. Przez cały miesiąc o 6.30 rano przed lekcjami spotykały się na pustej pływalni. I bardzo dużo ćwiczyły. Tak dużo, że już po trzech tygodniach owa dziewczynka potrafiła pływać trzema stylami. Przez ten czas było dużo łez, dużo strachu i bardzo dużo zwątpienia. Wstawanie o 5.30 to był koszmar, ale kiedy po miesiącu na lekcji okazało się, że dziewczynka pływa lepiej niż większość osób, rozpłakała się ze szczęścia. Wszyscy gratulowali jej odwagi, determinacji i ciężkiej pracy. Dziś ta dziewczynka nie omija żadnej okazji, aby pójść na basen. I zawsze pochyla się nad tymi, którzy czują się gorsi. Bo dobrze wie, jak smakuje słabość...

Program objęty kuratelą metodyka. Scenariusze zostały pozytywnie zaopiniowane przez dr Martę Rusek - literaturoznawczynię i dydaktyka literatury, wykładowczynię w Katedrze Polonistycznej Edukacji Nauczycielskiej na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, autorkę wielu publikacji, w tym poradników dla nauczycieli.

Autorka scenariuszy: Magdalena Zaporowska – teatrolog, filolog polski, edukator i nauczyciel, na co dzień uczący j. polskiego w jednej z krakowskich szkół metodą Marii Montessori. Od lat w kontakcie z dziećmi i młodzieżą, z ich potrzebami i możliwościami edukacyjnymi. Zafascynowana tym, co dzieje się na styku sztuki i edukacji.